

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 23. april 2024

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:140 S (2023-2024) – representantforslag fra representantene Sofie Marhaug, Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Geir Jørgensen.

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 16. april 2024 hvor det anmodes om utenriksministerens uttalelse til Dokument 8:140 S (2023-2024), representantforslag fra representantene Sofie Marhaug, Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Geir Jørgensen om å legge ned veto mot EUs fjerde energimarkedspakke.

EØS-avtalen er den klart største og viktigste internasjonale avtalen Norge har inngått. Avtalen gir både rettigheter og plikter til stater, næringsliv og borgere i et område som i dag består av tretti europeiske land, med til sammen 450 millioner innbyggere.

EØS-avtalens formål er å utvide EUs indre marked til EØS/EFTA-statene. Det indre markedet baserer seg på felles regler og like konkurransevilkår. Dette forutsetter at EØS-avtalen fortløpende oppdateres ved innlemmelse av EØS-relevante rettsakter. .

NOU 2024:07 “Norge og EØS: Utvikling og erfaringer” har sett på Norges erfaringer med EØS-avtalen de siste 10 årene. Utredningen viser at Norge har tjent godt på EØS-medlemskapet vårt, inkludert på energiområdet. Den konkluderer også med at ingen svakere tilknytningsformer vil kunne fylle det behovet som EØS-avtalen dekker i dag.

EUs felles energipolitikk har utviklet seg siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. De første lovgivningspakkene fra EU om energi handlet om åpning av de nasjonale energimarkedene og konkurransepolitikk på energiområdet. I dag spenner EUs energiregelverk fra regulering av det indre markedet for elektrisitet og naturgass, regelverk om fornybar energi og energieffektivisering og til regler om energibruk og merking av produkter. Energiregelverket i EU har gjennomgått en rekke revisjoner de siste årene. Siden 2009 er det i EU utviklet et mer detaljert og omfattende regelverk som skal bidra til at energisystemet blant annet skal kunne motta mer fornybar energi. Deler av dette regelverket, slik som den tredje energimarkedspakken, er innlemmet i EØS-avtalen.

Bakgrunnen for forslaget viser til deler av EUs Ren energipakke vedtatt i 2018 og 2019 som forslagsstillerne omtaler som «fjerde energimarkedspakke». Det er nærliggende å forstå dette som de delene av Ren energipakken som knytter seg til kraftmarkedet, da dette er regelverk som erstatter den tredje energimarkedspakken fra 2009. Øvrige deler av Ren energipakken omhandler regler om fornybar energi, energieffektivisering mv.

Når det gjelder EUs regulering av kraftmarkedet, er det viktig å understreke at Norge er en del av et sammenkoblet kraftmarked hvor det kontinuerlig handles på tvers av landegrensene. Norge har egeninteresse av et velfungerende kraftmarked, samtidig som regjeringen er opptatt av å bevare nasjonal råderett over sentrale energipolitiske spørsmål.

NOU 2024:07 “Norge og EØS: Utvikling og erfaringer” har sett på Norges erfaringer med EØS-avtalen de siste 10 årene. Den påpeker at Norge er tjent med at europeiske kraftmarkeder er regulerte og velfungerende. Som et eksempel peker utvalget på at inndeling av kraftmarkedet i flere budområder i andre land, slik man praktiserer i Norge, kan være fordelaktig ut fra norske forhold. Etter utvalgets syn ville en inndeling av flere budområder i Tyskland kunne bidra til lavere strømpriser i Norge og Norden. Samtidig viser utvalget til at endring av budområder bestemmes nasjonalt.

EUs byrå for samarbeid mellom reguleringsmyndighetene for energi (ACER) har viktige oppgaver med sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene samordner seg og at vedtatt regelverk følges opp i praksis. ACERs rolle videreutvikles i revidert EU-regelverk.. Dette er spørsmål som vurderes nærmere når enkelthetene i regelverket gjennomgås.

Når det gjelder bestemmelser om fastsettelse av tilgjengelig kapasitet på mellomlandsforbindelser eller av betydning for inngrep i markedet, viderefører regelverket i Ren energipakken prinsipper som er gjeldende i dagens regelverk. Det var eksempelvis krav i andre og tredje energimarkedspakke om at overføringskapasitet i strømmettet mellom land skal gis til markedet, så langt det er driftsmessig sikkert. Når det gjelder bestemmelser knyttet til konsesjoner for fornybar kraftproduksjon og opprinnelsesgarantier, er dette spørsmål som vil gjennomgås nærmere i arbeidet med fornybardirektivet. Da vil også innhold og konsekvenser bli gjennomgått og vurdert.

Regjeringen foretar en grundig vurdering av de enkelte rettsaktene i Ren energipakken, for å analysere hvilke konsekvenser rettsakene har for Norge, avklare norske posisjoner og ivareta nasjonale interesser. Det er for tidlig å si når gjennomgangen og vurderingene som pågår vil bli sluttført. Vi skal være helt trygge på at vi viderefører det offentlige eierskapet til vannkraft, selvråderetten over naturressursene våre og sørger for at vi har full kontroll på hvilken infrastruktur som skal bygges.

Vi vil fortsette den gode dialogen vi har med våre EØS/EFTA-partnere og EU for å sikre at vi finner gode løsninger i fellesskap.

Med vennlig hilsen

Espen Barth Eide

Espen Barth Eide